

QILA DAVRASIDA

No 24 (370)
2019 - yil
13 - iyun
payshanba

www.od-press.uz

Ijtimoiy-siyosiy, ma`naviy-ma`rifiy gazeta

Gazeta 2012-yil may oyidan chiqa boshlagan.

ПРОПИСКА ЧЕКЛОВИ

ФУҚАРОЛАР КОНСТИТУЦИЯЙИЙ ХУҚУҚЛАРИГА ЗИДМИ?

6-бет

МАКТАБГА ҚАБУЛ

Кимларга пулли
бўлади?

2-бет

ЎҚУВЧИЛАР
ФОРМАСИ

Қачондан
мажбурий?

2-бет

Нафи йўқ
БОЛАЛАР БОГИ

3-бет

Одамларнинг
**ОДДИЙ
МУАММОСИ**

3-бет

**ХАЛҚ ва ҲАҚ
ОРАСИДА**

Журналист сўзининг
қадри йўқми?

4-бет

Қўшнининг қадами
УЗИЛСА...

7-бет

Айрим мактабларга қабул пулли бўлади

Вазирлик
бу коррупциянинг
олдини олади,
дека таъкидламоқда.

Тошкентдаги 81 та талаб юкори мактабларда коррупцияни олдини оловчи янги қабул тизими жорий этилади.

Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги расмий сайти ахборотида таъкидланганнидек, ўрганишлар ва ижтимоий сўров натижаларига кўра ота-оналар томонидан талаб юкори бўлган мактабларга 1-синфга қабул жараёнда коррупция билан боғлиқ қўйидаги салбий холатлар мавжуд эканлиги аниқланди:

■ Биринчидан, мактабга биритилирдан микроҳудуддан ташкаридаги болаларни қабул килиш учун таниш-билиш кидириш ёки мактаб раҳбариятига ноконуний тўловини амалга ошириш;

■ Иккинчидан, 7 ёшга тўлмаган болаларни мактабларга жойлаштириш учун таниш-билиш кидириш ёки ноконуний тўловларни амалга ошириш;

■ Учинчидан, мактабда таълим тилида ўқиб кетишига кўникмаси етарли даражада бўлмаган болаларни беришдаги шу каби салбий холатлар.

Бу каби холатлар оқибатида мактабларда таниш-билишларнинг «кўнгироқ орқали илтимослар» ёки ноконуний тўловлар натижасида мактаб сингимга нисбатан кўпроқ ўқувчилар қабул килинши ва синфларда болалар сони 40-50 нафаргача ошиб кетиши холатлари кузатилмоқда. Бу эса, ўз навбатида, мазкур мактаблардаги таълим сифатига салбий таъсир кўрсатади. Айниска, 7 ёшдан ки-чик ёки таълим олиб бориладиган тилини билмайдиган ўқувчиларга педагогларнинг кўпроқ куч ва эътибори талаб этилаётганлиги сабабли, бошка ўқувчиларнинг ўзлаштиришига жиддий таъсир кўрсатмоқда. Энг ёмони, таниш-билиш ёки юкоридан кўнгироқ

килиб боласини жойлаштириш каби салбий ҳолатлар оқибатида, ўша микроҳудудда яшайдиган ахолининг фарзандлари бундай талаб юкори бўлган мактабларда ўқиши имкониятидан маҳрум бўлиб, ахолининг ҳакли эътирозларига сабаб бўлмоқда.

Юқоридаги салбий ҳолатларнинг олдини олиш максадидан ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг «Болаларни давлат умумтаълим муассасаларига қабул килиш бўйича давлат хизматлари кўрсатишнинг маъмурий регламентини тасдиқлаш тўғрисида»ни карори қабул килинди.

Хўжжатга кўра, жорий йилдан бошлаб талаб юкори бўлган мактабларга (хозирча Тошкент шаҳридағи 81 та мактаб) қабул давлат хизматлари марказлари ёки Ўзбекистон Республикаси Ягона интерактив давлат хизматлари портала орқали амалга оширилади.

Вазирлар Махкамасининг қарорига кўра, ушбу умумтаълим муассасаларига болалар асосий кўшимча квота асосида қабул килинади. Янги қабул тизими боскичма-боскич бошқа вилоятларда ҳам йўлга кўйилиши режалаштирилган.

Туман (шаҳар) хокимларни томонидан умумтаълим муассасаларига биритиринган микроҳудудда истиқомат килаётган фуқароларнинг (тегизили йилнинг 31 декабрига қадар 7 ёшга тўладиган) фарзандлари, отаси ёки онаси I гурух ногирони бўлган ҳамда

етим ёки ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган болалар сонини инобатга олган ҳолда асосий квота шакллантирилади.

Умумтаълим муассасаларининг имкониятидан келиб чиқиб, микроҳудуддан ташкарида истиқомат килаётган мактаб ёшидаги, микроҳудудда яшайдиган ташкарида мактаб ёшига етмаган (тегизили йилнинг 1 сентябрега қадар б ёшга тўладиган), шунингдек, умумтаълим муассасаларидан таълим бериш тили бўйича бошлангич билим (мулоқот қилиш) кўникмасига эга бўлмаган болалар учун кўшимча квота ажратилади.

Давлат хизматлари марказлари орқали болаларни умумтаълим муассасаларига (асосий квота бўйича) қабул килиш ҳар йили 15 июндан 31 июляга қадар, кўшимча квота бўйича ҳар йили 15 июндан 31 августа қадар амалга оширилади.

Кўшимча квота бўйича умумтаълим муассасаларига қабул килиш учун бир болага нисбатан кўйида назарда тутилган ҳолатларнинг ҳар бир банди бўйича ота-оналарнинг ихтиёрий розилиги асосида **энг кам ойлик иш хакининг ўн бараваридан кам бўлмаган миқдорда** бир марталик ингимлар ундирилади:

а) микроҳудуддан ташкарида истиқомат килаётган мактаб ёшидаги болалар;

б) микроҳудуд ва микроҳудуддан ташкари мактаб ёшига етмаган, яни тегизли йилнинг 1 январидан 31 августа кадар 7 ёшга тўладиган болалар;

в) умумтаълим муассасаларига (микроҳудуд ва микроҳудуддан ташкари) таълим бериш тили бўйича бошлангич билим (мулоқот қилиш) кўникмасига эга бўлмаган болалар учун.

Мазкур маблағлар мактабдаги шароитларни яхшилаш ҳамда мактаб ўқитувчилари ва директорни рағбатлантириш учун йўналтирилади.

Умумтаълим муассасаларининг 1-синфига қабул жараёнларини бевосита Кузатув кенгаши аъзолари томонидан назорат килиб бориш кўзда тутилган. Жумладан, Кузатув кенгаши аъзолари мактаб маблағларини тўғри сарфланишини назоратта олади.

Шерзод Шерматов:
«Янги ўқув йилидан мактаб формаси мажбурий бўлмайди»

Халқ таълими вазири Шерзод Шерматов «Дарё» интернет-нашрига берган интервьюосида мажбурий мактаб формаси 2019/2020-йукуб йилида ихтиёрий бўлиб, бу ҳақда хўкумат карори қабул килининин тъкидлади.

«Формани жуда кўп муҳокома кильса бўлади. Ижобий томонини хам, салбий томонини хам. Лекин, шошилиш керак эмас. Бизда озигина шошиш бўлалиги. Мактаб формаси ўтган йили мажбурий эмас, ихтиёрий бўлди. Янги ўқув йилида мажбурий килсан, шошилиш бўлиб келиади», — дейди Шерзод Шерматов.

Вазирининг айтишича, 1-синфдан 11-синфгача мактаб формасини тикиш жуда катта хажмини ташкил килиб, Ўзбекистон тўқимчалик саноати бу вазифани уддалан олишига хам саволлар бор. «Ота-оналар ташвишланмаса бўлади, якин орада карор чиқади. Янги ўқув йилидан мактаб формаси мажбурий бўлмайди. Мактаб формаси боскичма-боскич жорий килинади», — дейди вазир.

Улар энди «прямой» республикага бўйсунади

Тошкент вилоятининг Ангрен, Бекобод, Олмалик ва Чирчик шаҳарлари, Сирдарё вилоятининг Ширин шаҳри, Навоий вилоятининг Зарафшон шаҳри ва Сурхондарё вилоятининг Шарғун шаҳарчаси республика бўйсунувидаги шаҳар ва шаҳарчалари бўлди.

Бу ҳақда Президентнинг 2019 йил 4 июнь куни қабул килинган «Республика бўйсунувидаги шаҳарларни комплекс ижтимоий-иттисолий ривожлантириш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ни фармонида белгиланган.

Фармонга мувоффик, Вазирлар Мажкамаси тузилmasida 12 та штат бирлигидан иборат Республика бўйсунувидаги шаҳарларни ижтимоий-иттисолий ривожлантириш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ни фармонида белгиланган.

Ижтимоий тармоқларда пул топаётгандар солик тӯлаши керак

Блогерларнинг ижтимоий тармоқлардаги каналлар, персонал саҳифаларда реклама жойлади ва шу йўл билан даромад ортиришига «ноконуний фаолият» дея таъриф берилди.

Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигига Давлат солик кўмитаси мутасаддиларининг журналистлар билан очик мулодотида интернетдаги маҳсус саҳифалар ва инстаграм, телеграм, фейсбук каби ижтимоий тармоқларда реклама ёълонларини жойлаштириш орқали даромад олиш ва бундан солик тўланиши шарт ёки шарт эмаслиги ҳакида берилди.

«Даромад олишига йўналтирилган ҳар қандай фаолият тури тадбиркорлик хисобланади, — деди Давлат солик кўмитаси Матбуот хизмати вакили Музаффар Юсуф Назаров. — Қандай йўл билан даромад топишингизнинг аҳамияти йўқ. Давлат рўйхатидан ўтишингиз шарт».

Давлат солик кўмитаси бошқарма бошлиғи Ахмаджон Суюнов ижтимоий тармоқда реклама жойлаб пул топаётгандар блогерлар патент, яни якка тартибдаги тадбиркорни давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисида гувоҳнома олиши кераклигини таъкидлади.

Хорижга ишлашга кетаётганлар чет тили имтиҳони учун қанча тўлайди?

Хорижга меҳнат фаолиятини амалга ошириш учун кетаётган фуқароларнинг касбий малакасини тасдиқлаш ушбу фаолият билан шугулланувчи аккредитациядан ўтган юридик шахслар томонидан амалга оширилади.

Чет тили бўйича малака имтиҳонида иштирок этиш кийматининг чекланган даражасини белгилаш тарифини тасдиқлаш ҳакидаги бўйрук Адлияни вазирлигига давлат рўйхатидан ўтказилди.

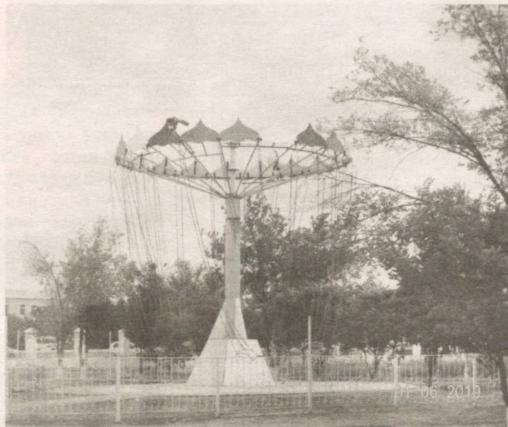
Конунчиликка мувоффик, хорижга меҳнат фаолиятини амалга ошириш учун кетаётган фуқароларнинг касбий малакасини тасдиқлаш ушбу фаолият билан шугулланувчи аккредитациядан ўтган юридик шахслар томонидан амалга оширилади.

Хужжат билан чет тили бўйича малака имтиҳонида иштирок этиш учун тўлов, базавий хисоблаш миқдорининг бир ярим баробари (304 минг 95 сўм) этиб белгиланди.

Хафсаласи пир бўлган болалар

Сиз бунга нима дейсиз, жаноб мутасадди?

1 июнь – Халқаро
болаларни химоя қилиш
куни юртимизда кенг
нишонланди. Буни телевидение
орқали мириқиб томоша
қилдик. Айниска, жажоқ
болажонларнинг ота-оналари,
буви ва боболари билан
биргалиқда шаҳарларнинг
чирили истироҳат боғларида, аттракционларда маза
қилиб учишларини кўриб,
юртимизда фарзандларимизга
яратилаётган бундай
шарт-шароитлардан бошимиз
осмонга етди.

Аммо...

Нега энди бу каби шароитлардан кишилек болалари баҳраманд бўлmas экан, деб ўйланни коласан киши. Баъзи бир туман марказларидаги истироҳат боғларининг ахволини кўриб ачими кетасан.

... Неваралари Шумурод акани эрталабдан холи-жонига кўйишмади.

— Бобо, бизни качон паркка олиб борасиз. Ана, Шодликни бобоси аллақачон кетиб бўлди. Сиз бўлса, халиям юрибсиз. Олиб бора колин, бобо, жон бобожон!..

Невараларининг ялиниб түршларини кўрган бувиси Шодмоной ая гапга аралашди:

— Бобоси, невараларининг сазасини ўлдирман, олиб бора колин, маза килиб ўйнаб келишин. Дарров машинантизни ўт олдиринг. Бола пошиш бўлади-я, — деди.

Шумурод муаллим кичкин тўлларга ваъда бериб кўйганидан ўзини койиди. Нима, шу туман марказидаги истироҳат боғига олиб бораманими? У ерда

нима бор? Хеч бир аттракциони, аргимчоклари ишламаса. Унинг нимасини айланishiadi? Боргани билан хафсаласи пир бўлгани колади буларнинг, деб хаялидан ўтказди. Аммо болалар буни кайдан билишин. Уларга буни кани энди тушунтириб бўлса. «Ха, майли, нима бўлса бўлар, мутассадилар байрам баҳона балки ишлатган бўлишица ажаб эмас», деб машинасига невараларини миндириб, йўлга тушди.

Кишилекчилик-да, кимда улов бор, кимда йўқ. Кимда имкон бор, кимда йўқ. Имкони борлар вилоят марказига, Шумурод муаллимга ўхшаганлар туман марказига, жуда имкон тополмаганлар эса кишилек ёки маҳалла марказидаги дўйонларга чиқиб фарзандларига биттадан музаймок олиб бериб, байрамни нишонлашади-кўяди. Шу билан байрам тамом.

Шумурод бирнада туман марказидаги истироҳат боғига етиб борди. Машинасини чеккага кўйиб невараларининг кўлидан тутиб хиёбонга кирди.

Тумонат одам. Гўё ҳамма шурега кўчиб келгандай. Айниска, истироҳат боғига музаймок, салқин ичимликлар савдоси кизиган. Савдогарларнинг бу мусабакасида кабобпазлар улокни эгаллашган чоги. Кичкинагина боғда йигирмадан зиёдроқ жойда кабоб савдоси. Йўлаклар торлигидан зўрга юрасан. Карабоб кўраларининг тутунини-ку айтмасам бўлади. Истироҳат боғининг амфитеатрида болажонлар учун кўй ва кўшиклар авжида. Шумурод муаллим невараларни билан бирпаст ашула ва ракс томоша килишган бўлди. Кенжа невара аргимчокда учайлик, деб харҳашани бошлиди. Шундок юриб чархпалақ ва аргимчоклар турган жойга якиналишиди. Афсус, минг афсус, хиёбондаги бу наресалар ишламасдан турганини кўриб, Шумурод муаллим ерга каради. Неваралари:

— Эх, ишламас экан, — дейишиди.

Бир томонда факат шиширилган батут ишлатган экан, неваралар ўша ёкка чопишиди.

Ахир, туман мутасаддилари боғда болалар байрами бўлиб ўтишини яхши билишиади-ку! Нега мавжуд аттракцион ва аргимчокларни таъмирлаб, болажонларга шароит яратишмади? Шунча гектарлаган майдон ким учун, нима учун хизмат килиши керак? Мана сизга хўжасизлик...

марказидаги Замахшарийномидаги маданият ва истироҳат боғига 1 июнь – Халқаро болаларни химоя қилиш кунидан бир парча. Бунга ўзим шахсан гувоҳ бўлдим, суратга хам олдим. Ахир, туман мутасаддилари боғда болалар байрами бўлиб ўтишини яхши билишиади-ку! Нега мавжуд аттракцион ва аргимчокларни таъмирлаб, болажонларга шароит яратишмади? Ёки боғининг эгаси йўкми? Шунча гектарлаган майдон ким учун, нима учун хизмат килиши керак? Мана сизга масъулнотисизлик, мана сизга хўжасизлик...

Истироҳат боғи ўз номи билан ҳамма сайдир этадиган жой. Унда ёш ҳам, кария ҳам, болалар ҳам бирдай дам олмокка, хордик чикармокка хакли. Богдаги бу анжомларнинг элга хайри тегмаса, бундан на фойда. Мутасадди ташкилотлар ушбу воказелика анилик киритиши сўраб коламиз.

Болтабой
МУҲАММАД ҚУРБОН,
Хоразм вилояти

ХАЛҚ БИЛАН МУЛОҚОТ

Одамларнинг оддий муаммоси

Адлия аралашуви билан ҳал этилди

«Халқ давлат органларига эмас, давлат органлари халқа хизмат қилиши керак». Бу таймойл жамиятимизга тўла табтиқ этилмоқда. Фуқаролар мурожаатлари билан ишлаши тизими янада ривожлантирилиб, халқ билан давлат органлари рўтасида очиқ мулоқот йўлга кўйилди. Мурожаатлар билан ишлашда очиқ ва шаффоф механизмлар жорий этилди. Бунинг натижасида одамларда муаммолари, дардини айтиш учун эшигини тақиғатиб борадиган идоралар ва уларни эшигадиган масъуллар борлигидан умид-ишионч ўйфонди.

Бу борада Адлия органлариниң устувор вазифаси энг аввало фуқаролар хукукларини химоя килишга қартилган бўлиб, бунда жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларини тўлиқ, холисона ва ўз вактида кўриб чишиш чораларини кўради. Шунингдек, мурожаатларни кўриб чишиш юзасидан бошка

давлат органлари ва ташкилотлари томонидан конун кужжатлари таалабларига, хукукни кўллаш амалиётига риоя килишга услубий раҳбарлик килиди ёхуд тегишида давлат мусассаси томонидан мурожаатларни кўриб чишидаги қонунбузилиши ҳолатлари юзасидан таъсир чоралар кўллаш орқали фуқароларнинг

манбаатларини химоя килди.

Шу ўринда, адлия тизимишнинг фуқаролар мурожаатларини кўриб чишидаги ролини биргина Мирабод туман адлия бўлими тажрибасида фуқаро ва Маъжбурий ижро бюроси ўртасида юзага келган муаммонинг ҳал этилиши жараёндан ҳам кўриш мумкин. Гап шундаки,

тумоннинг Фидойилар (*Сарикўл*) кўчаси, 61-йда истиқомат ки-лувчи фуқаро Р. Толаганходаев хонадонида иситиладиган майдоннинг умумий ўлчами нотўғри хисобланиси оқибатда келиб чиккан асоссиз (*nopeal*) каэрзорликни бартараф этиши юзасидан мурожаат килган. Фуқаро муаммо юзасидан килган мурожаатлари туман газ ташкилотида ётиборсиз колдирилган. Ўз навбатида Маъжбурий ижро бюроси каэрзорликни ундиришини катый талаб килган.

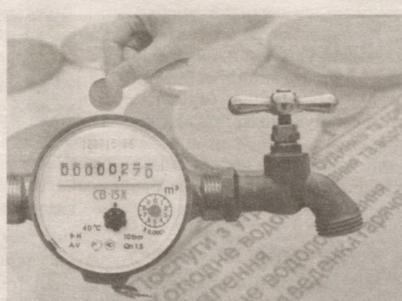
Кўриб турганингиздек, ушбу мурожаат тўғридан-тўғри туман газ ташкилоти доирасидан кўриб чишилиб, иситиладиган майдоннинг умумий ўлчамини кайта текшириш билан ҳал кильса бўларди. Аммо, туман газ ва туман маъжбурий ижро бюроси бўлимининг ўз ишига совук-

конлиги оқибатида фуқаро анча пайт сарсон-саргордон бўлади.

Нихоят туман адлия бўлими ишга аралашгач муаммо ижобий ҳал этилади. Фуқаро хонадонида нотўғри хисобланган иситиладиган майдон хакиқий ўтчамига ўзгартирлишига эришлади. Асоссиз каэрзорликни фуқаронинг зинмасидан олиб ташланади.

Хулоса ўрнида айтишумумкини, агар ҳар бир давлат органи раҳбари, масъул ходими фуқаро мурожаатига масъулнотиб билан ёндашмас, муаммосини ўз дардидек ҳис килмас экан, одамларнинг оддий муаммолар билан сарсон бўлишига чек кўя олмаймиз, пировардидаги халқни рози килишдек олий максадимиз ҳам насия бўлиб колаверади.

Иродиа ҲАМРАЕВА,
Миробод туман адлия
бўлими катта маслаҳатчи

Халқ билан ҳақ

ёхуд журналист

Болалигимда онам билан тез-тез «Матбуотчилар уйи»га борардим. Уерда газета саҳифаларининг тайёрланиш жараёнини синчиклаб кузатардим. Уйимиз ҳам бамисоли иккинчи таҳририят эди. Иш пайтида улгурилмаган икодий ишлар уйимизда давом этарди.

Ишдан қайтаётганимизда гоҳида кӯчанинг ўртасида коптоқ ўйнаётган болалар онамни кўришлари билан, «Журналист опа келяптилар», деб дарҳол тўхташар, кўлида коптогини ушлаганча ўтиб кетишимиши кутиб туришарди. Атрофдаги каттао кичкини онамга бўлган ҳурмат ва эъзозини кўриб мен ҳам журналистика касбига меҳр кўйган бўлсам ажабмас...

Онам ҳар куни биз фарзандларига: «Мактабда, кўчада бирор киши «Юр, онангни олдига олиб бораман», деб айтса ишонманлар. Йўлда машина ўтиши мумкин бўлган жойдан узокроқ юринг. Атайин туртиши ёки машинага тортиб олиб кетиши мумкин», деган гапларни қайта-қайта тақоррлар эди. Тўғриси, бу гапларнинг асосий сабабини ўшанда тушунмасдим. Энди эса...

Тонометрга сифмаган рақамлар

Бир куни кечки пайт телефонимиз жиринглади. Гўшакни кўтарган акам аввалига жим бўлиб қолди, кейин шошганича когоғза нималаридир ёзи. Гўшакни кўйгач, анча вақтгача гапирмай ўйланниб ўтири. Охири «Онамнинг ишхонасига бир одам келиди. Муаммоси борлигини, уни факаттинга онам ҳал килиб берга олишини айтиб, ўзи билан бирга боришини илтимос килиди. Онам у одамни умуман танимаслиги, биринчи марта кўриб тургани учун боролмасликларини айтибдилар. Лекин у одам ялинивергач, ходимларига «Агар кайтиб келмасам, машина ракамини эслаб колинглар», деб эшикни чиқиб кетидилар. Иш вақти тамом бўлганига қарамай, онамдан ҳабар бўлавермагач, таҳририят ходимларидан бири балки тўғри ўйга кетгандир, деган хаёлда уйга кўнгирок килибди, деди. Шу пайтда бола кўнглимизни аллакандай кўркув эгаллаб олди. Бир неча соат ўтиб, кеч тушди ҳамки онамдан дарак ўйк эди. Кўлумизда машина раками эзилган варакдан бошча ҳеч кандай маълумот ўйк. «Энди нима киласиз?», деган ўйда бир-биримизга мўлтираш караимиз! Шу кутишдан бошча иложимиз колмаган пайтда онамнинг ҳар куни бизни огохлантиришлари сабабини англагандек эдим. Чунки онам кийналган, ноҷор, адолатсизлик курбонига айланеётган одамлар ҳақ-хуқукларини химоя килгувчи фельютон ва танкидий мақолалар ёзиб, ўша масала ўз ечимини топмагуничча тиниб-тинчимас эдилар. Ба ўйлда — ҳакикат учун курашаётган журналистига турли хил таҳдидлар бўлиши ҳам табиий эди.

Ва ниҳоят дарвазамиз ёнига эски «Москвич» машинаси келиб тўхтади. Онамнинг овозларини ёшиб шунчалар суюниб кетдики... Онам билан бирга машинадан кўлида бола кўтарган бир киши ва ҳомиладор аёл тушди. Онамнинг юзлари кизарип, корайб кеттанидан маълум эдики, кон босимлари ошган. Онам хижолат бўлиб турган меҳмонларни ўйга бошлаб кирдилар. Кейин бошини рўмол билан маҳкам сиқиб бор-

лаганича, эрталабгача ухламай бир нималарни ёзиб чиқдилар. Эртасига газетада бу оиласиги муммоси ёритилган катта фельютон эълон килинди. Бир хафа ўт-туртас ён оиласигини ноконуний тортиб олинган ўйи эгаларига кайтарилиди.

Ўша пайтда менинг кўз олдимда онам эмас, ҳалқ учун, ҳақ учун кўркувни ҳам енга олган жасур бир аёл намоён бўлган эди. Мен шу жасур аёл қиёфасида ҳақиқий журналист қандай бўлиши кераклигини англаб улғайдим...

Тақдир экан, 29 ёшида катта акам вафот этди. Онам ўй-котишнинг зарбидан карахт, камгап, ғамдан жусаси бир бурдагина бўлиб қолганди. Бир куни кўнгил сўраб келган аёллардан бири кутилмагандан онамга караб: «Нариги маҳалладаги Замира опа бор-ку, шу аёл ўғлингизни вафотини эшитиб бирам кувониб кетди. Одамларгаям ҳайронсан! Айранинг ғамида шунчалик ҳамроҳатланадими?!» «Журналист опа бизни танқид килиб мақола чиқарганди. Мана Ҳудодан тоғибди», деб айтди, деса бўлдадими. Шу пайт бошимга турди билан бир туширгандек бўлди гўё. Онамга карасам, кўзларини бир нуткага қадаганича индамай ўтирадилар. Тўғриси, шу тоғда ўлғаннинг устидан тепаётган», бирорини ўйловисзарча айтган гапини кўтариб келган фаҳмисиз аёлни уйимиздан тезроқ чиқиб кетишини хоҳлардим. Аёллар бирин-кетин чиқиб кетиши ҳамки, онам кимир этмай шу ҳолатда ўтираверди.

Факат: «Афсус, афсус!.. Қаламиминг кучи муаммони кўтариб чиқиб, ечим топибди-ю аммо айрим сўқир калбларни ўйғотишга кучи етмабди-да. Шу аёл эрининг кари ота-онасини кўчага ҳайдаб чиқарган эди. Шўрликлар кекса холида борадиган жойи ўйк, анча пайт маҳалла биносида юшад юришиди. Махалла фаоллари билан аёлнинг ўйига бориб тушунтиришга ҳаракат килдик. Ўзини инсоғча чакирсан, хотини эрини умуман оғиз очтиришга кўймади. Яхши гапни тушунмаганидан кейин газетага ёзишига маж-

бур бўлгандим. Макола эълон килинганидан сўнг бу муаммога ҳокимлик аралashiб, катъийора кўрилишини айтгандан сўнгтина карияларни уйга киритиди. Мен булар ўз айини тушунган, килган хатосидан тўғри ҳулоса чиқарган, деб ўйлаб юрган эканман. Демак, бечора кариялар шунча пайт у уйда рўшинолик кўрамбди-да...» дедилар надомат билан.

Кўп гуво бўлганиман. Ижодкор халқи атрофдагиларга куйиб-пиши гуноҳу савоб, яхшилини ёмонликнинг нима эканлигини тушунтиромкни бўладио, жавоби бўлниларнинг норҳа топтказига ўзи дучор бўлади.

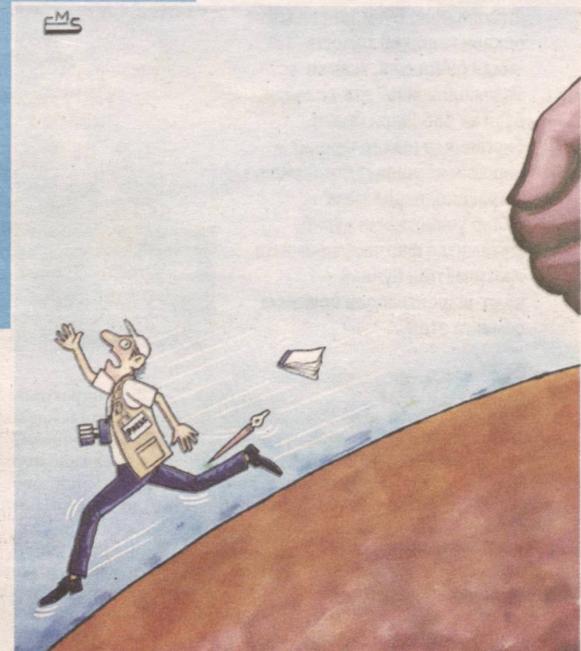
Тоҳкентдаги тадбирни ўткашиб Қаршига кетганига ҳали уч кун бўлмасидан онамнинг клиник ўлим ҳолатига тушиб колгани ҳакидаги шум хабар этиб келди. Йўлда кетяпману, «Нега, қандай килиб бундай бўлди?!» деган саволларга жавоб тоба олмасдим. Жонлантириш бўлумимда ётган онамнинг ахволи уч кун ўтса ҳамки умуман ўзгармади. Шифокоринг, «Афсус, онангизни олиб келишганидан ахволи жудаям оғир эди. Қон босимини ўлчаганимизда натижанинг кўриб ҳаммамиз котиб қолдик. Ҳали бунакаси бўлмаган, тонометр энг баланд кўреатикчандан ҳам юкорини кўрсатарди. Онангизни кон босими аслида неччига кўтарилиганини билолмадик», деган сўзлари ҳали-ҳамоюнга тигдек санчилуб турибди.

Кишининг қархатон сувуғига қарамай, ўша куни онам бир эмас, учта тадбирга борган экан. Тадбирларнинг барчасида азрили муаммолар ҳакида гапирилмаганини анигу, аммо онамнинг кон босими нега бунчалар учун корону бўлиб колаверди...

Кутилмаган натижа

Минг афсуски кундан-кунга ахволи оғирлашиб «ўлаётган» оммавий ахборот воситаларини кўриш жудаям ачинари. Кетма-кет ўтказилаётган тадбирларда маъсууллар, «Биз чет эл таҳрибасини ўрганиб, фикр аламашяпмиз», деб бонг уриш билан овора.

Хўш, чет элдан нимани ўргандик? Шаронтилизга, ахволимизга реалрок карашга ҳаракат

Махмуджон Эшонкулов чизган сурат

килмаймизми? Юрдошларимизнинг интернетга узвий боялашга уринишимидан аввал, кунлики нонини топиб ейини мумаммо бўлган, кўлида оддий телефон тугул, чекка-чекка кишлоларда хафтабаб чироксиз яшаётган юрдошларимизнинг борлигини ҳам эсдан чиқармайлик.

Бутун дунёни телефон ва компютерга кўмид ташлаган Япония ва Хитой давлатларидаги газета ва журнallарнинг агади қанча эканлигини биламизми? Мазкур давлат хукumatлари ҳар бир хонадонга телефон ёки компьютер эмас, газета ва журнallар кириб боришини таъминлар экан.

Бизда-чи? Нашрлардаги бор обунани ҳам камайтириб, салкам бир асрлик забардаст газета ва журнallарнинг йўқ бўлиб кетишини ҳам киприк қоммай томоша қилиб ўтирамиз. Юртимиздаги 85 фоиз хонадонга бир дона бўлса ҳам газета кириб бормаётган экан, маънавият ва маданиятдан бонг уришга ҳақимиз бормикан!

Минг афсуски аксарият вазирliklar, муассислар ўзларига тегиши бўлган нашрларнинг ахволи билан умуман кизикмайдиган олишида.

Биргина мисол: неча йиллар давомида собиқ Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги таркибида бўлган болалар нашрлари Ҳалқ таълими вазирлиги тасарруфига ўтказилди. Аммо сўнгти вактларда болалар нашрлари эгасиздек бир ахвол-

га келиб қолди. Ёрдам сўраб килингандан мурожаатга, вазирлик томонидан «ўз кунингизни ўзингиз кўринг, ахволимизни кўриб турбисиз-ку!» кабилида жавоб бериси «Йиглаб борсам, хўнграб чиқи», деган маколи ёдга солади. Таассуфки, хайрли максадда бошланган иш кутилган натижанини бера олмади.

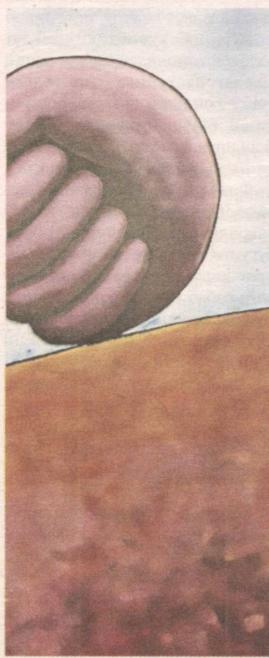
Наҳотки болалар нашрларидан ҳам бутунлайди воз кескаш? Ёки болалар кўлига ҳам интернети «вип» бўлган замонавий телефон тутказиб кўямизми?

Суяниш учун аввало устун керак

Ҳар йили бир ижодкор сифатида 27 июн ўзгача бир кайфиятда кутаман. Тўғрироғи яхшиликлардан, соҳамизга оид бирор бир бизни қувонтирадиган янгилликлардан мужда кутаман. Аммо ҳар йили «шу бўлар тақор» деганларидек, умидимизни синдириб кейинги йилга ўтирамиз... «Ундей килиш керак, бундай килиш керак», маъносидаги назарий тадбирлар, йигилишлар одамни беҳзидиб юборади. Журналистларга ақли етса-етмаса бериладиган насиҳатлар эмас, ҳам руҳий, ҳам маънавий, ҳам иктисодий маддат бўладиган карорлар керак аслида. Оммавий ахборот воситаларини ҳақиқий «Тўғтичини ҳокимийт» даражасига олиб чиқадиган, ижодкорларнинг мавкеини оширадиган, газета саҳифаларида ёритилаётган муаммолар нинг ўз ечимини топишида журналистларга кўмак бера оладиган, суюнишимиз мумкин бўлган устун зарур.

ОРАЛИФИДА

СҮЗИННИНГ ҚАДРИ ЙЎҚМИ?

Минг афсуски, соҳамизга бўлганд зътиборсизлик бир қанча иштедодли ижодкорларнинг ўз хайёт йўлларини ўзгаришига ҳам сабаб бўлди. Тириклик илинжидаги салмоғи баланд асрларни тақдим этиши мумкин бўлган ижодкорлар «ўз кучини ўтинг ёришга сарфлаётганини» кўриб, бой берадиган иштедодларимизга ачиниб кетаман.

Журналистларга бўлган зътиборни уларнинг байрамида кўринган. Хали мусики нималиги тўла англамаган, енгил-елли кўшик айтувчи «санъаткор»-чалар 9-10 кунлаб концерт берадиган «Халқлар дўстligi» саройи йилда бир марта гина ортигиздаги барча ижодкорларни жам килиб, бағрини очиб кутиб ололмайди. Каттаю кичининг яхши ёмонидан хабардор килиб, тинмай ишлабтган журналистлар миллий театр залига синганича йигилади. Журналистлар уюшмаси бир амаллаб тадбир ташкиллаштиради...

«Кўркмай ёзаверинг, биз турибиз...»

«Кўркмай муаммоларни ёзинг, газеталарда ўткір-ўткір мақолалар беринг. Кани доюврак журналистлар?!» дейишади. Кейин эса бир қадамгина олдинга чиқиб муаммоларни айти бошлаган каламкашга ўз хаддини жуда моҳирлик билдириб кўйишига киришида.

Халқимизнинг дилидаги, юрагидаги дардларини, муаммоларни кўркмай ёритаётган журналистлар ҳам, нашрлар ҳам талайгина. Аммо шундай жасур нашрларни мутасаддиларнинг ўзлари ўқиматтани ачинароли хот.

«Нашримизда тақнидий макола эълон килдик, — дейди ҳамкасларимиздан бири. — Тегишли мутасаддилардан бирор бир муносабат билдирилмади. Орадан карийб иккى ой (!) ўтганидан сўнг маколада тилга олинган холатга

масъул ташкилотнинг вилоят бўлимидан таҳририятта кўнғирок бўлди. «Илтимос, ўша газетадаю берсангиз, бизга келган топширикни ёпишимиз учун зарур бўляпти», дейди. Ўзи нима иш килинди ахволни ўзгартириш юзасидан? Уни «ёлпib» кўйиш эмас, бизга беринингиз керак. Муносабат сифатидаги чоп этамиз, деган гапимизни афсуски тушунишмади». Мана, сизга айрим мутасаддиларнинг матбуотга зътибори! Юкорида тилга олганимиздек, бир вактлар матбуотда кўтарилган муаммонинг хеч бири зътиборсиз колмаган. Фельетон бўлган соҳа раҳбарлари буни ўзларига энг шармандали ҳолат сифатига караган. Бугунч? Ҳатто исм-фамилиясиагача келтириб танкид килсангиз парвойига ҳам келмайди. Демак, ё уларнинг бети каттикалшган ёки журналистлар сўзининг кучи колмаган.

Телевизор оркали бир оғиз рост сўзини айтгани учун тури «ўйин»лар оркали ишдан бўшатилиб, ийлаб уйда ишсиз ўтирган журналистнинг ахволини кўрганимда, ўзининг фидойилиги билан шоғирдларига ўрнан бўлган устоз журналистни суднинг эшигигача олиб боришганида кўнглим оғринди. Ахир, улар бирор марта ўз манфаатини кўтариб чиқдими? Качондир кимниндер танкид килиб чиқкан бўлса, шу жамият муаммоси, шу ҳаљ дарди учун эди-ку бу! Кани шундай пайтларда журналист химояси учун тайинли ишларни санай олсан...

Икки қатор гапни эплаб ёзиш ўёқда турсин, тайёр матнини тутилмай ўқий олмайдиган айрим раҳбарларни соатлаб тинглаб, олқишишни биламигу, лекин тунни тонгта улаб, минг бир заҳмат билан халқимизнинг юрагидаги дардини кўтариб чиқаётган журналистнинг маколаларига мансуулар иккисиз муносабат билдириб кўйиши ўзларига эп кўрмайди.

Авлаллари ижодкорларга копток ўйнаётган болалар ҳам тўхтаб ўйл бериб, ҳурмат кўрсатган бўлса, энди куппа-кундуз куни тўғри гапни айтгани учун журналистнинг бошини ёрби кетинша ҳам хеч ким гинг деметтани йўқ.

Журналистлар ҳакида гап кетганда, бу соҳанинг каттик нонини тишилаб ҳам кўрмаган кишилар томонидан ижтимоий тармоларда билиб-бilmай, ўйламай, кўркокликда айблаб, ижодкорларнинг шаънига айтилаётган, билдирилаётган муносабатларни кўрганимда дилим оғриди. Кўз олдимдан телерадиокомпанияда эфирга узатиллаётган атиги уч дақиқалик лавҳа учун соатлаб компьютер экранига термилб ишлабтган ҳамкасларим, ўзи ёрдамга мухтоҳ бўла туриб, ижора ўйлардан яшаттинга қармай, бирор-бир муаммони ҳал килиб, ёрдам берай, ҳалқимга фойдам тегсин, деб газета саҳифаларни тўлдираётган таҳрирлар ходимлари, кўлида фақатитна машина раками ёзилган қофзини ушаганича ноилож ўтирган болалар, тонометр аппаратига сифмаган ракамлар, бир нуктага тикилатинча ўйга чўмуб турган онам — ҳаљ билан ҳақ ораглигда ёнаётган инсонлар кўз олдимда намоён бўлаверади. Бўзгимдаги хайқирикни тўхтатолмайман: Бу фидойиликка Сизнинг жавобингиз шуми?

Нилюфар ЖАББОРОВА,
журналист

ЯНГИ ҚАРОР

Кутубхона

туманларда ҳам бўлади

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхона кошида 186 та туман (шахар) ахборот-кутубхона марказлари ташкил этилади. Бу «Ўзбекистон Республикаси аҳолисига ахборот-кутубхона хизмати кўрсатишини янада такомиллаштириш тўғрисида»ги Президент Қарорида белгилинган.

Туман (шахар) ахборот-кутубхона марказларининг асосий вазифалари этиб қуйидагилар белгиланган. Жумладан:

■ ахолига ахборот-кутубхона хизматлари кўрсатиш учун сифат жихатидан янги ва қулий шарт-шароитлар яратиш, замонавий ахборот технологиялари асосида уларнинг илмий, таълим, ахборот ва маданий эҳтиёжларини кондириш;

■ фойдаланувчиларга ҳар кандай (босма, мультимедиа ва ракамли) ташувчиларда, шу жумладан, Интернет тармоғида сифатли ахборот манбаларидан фойдаланиш имкониятини яратиш.

Ресурс марказлари тугатилади

Туман (шахар) ахборот-кутубхона марказлари ташкил этилиш ўларок, умумтаълим мактаблари ва ўрга маҳсус, қасб-хунар таълими муассасалари кошида фаолият кўрсатадиган барча ахборот-ресурс марказлари тугатилади.

Тугатилётган ахборот-ресурс марказларининг китоб фондлари ва штат бирликлари янгидан ташкил килинаётган туман (шахар) ахборот-кутубхона марказларига берилади. Штат бирликлари саклаб колинади.

Кутубхона пул топадими?

Янги ташкил этилаётган туман (шахар) ахборот-кутубхона марказлари кандай молиялаштирилади?

Хужжатда бу аник белгиланган. Ахборот-коммуникация технологияларини ривожлантириш жамғармасига тушадиган маблагларнинг иккисиз Фидойил кутубхона — ахборот-ресурс маркази ҳузуридаги бюджетдан ташкири Ахборот-кутубхона муассасаларини ривожлантириш жамғармасига ахратилади. Бу маблаглар ахборот-кутубхона марказлари моддий базасини ривожлантиришга йўналтирилади.

Бундан ташкири, ахолига кўрсатиладиган пуллик хизматлар (тил ўргатиш, компьютер кўрсларини ташкил этиши, матнли, аудио ва видеоматериаллар нусхаларини яратиш, шунингдек, бошқа кутубхона хизматлари) рўйхатини кенгайтириш оркали ахборот-кутубхона марказларининг бюджетдан ташкири даромадларини ошириш чоралари кўрилади.

P.S.:

«Оила даврасида» газетасининг жорий йил 28 марта 13 сонидаги «Номи бор, ўзи китобга зор кутубхоналар ёхуд буҳородаги қишлоқларга зиё маснанлари керак эмасми?» сарлавҳали мақола зылон қилинниб, унда ушбу қарорда белгиланган мақсад ва вазифаларни белгиловчи оғир саволлар кўтариб чиқилган ёди. Қишлоқ кутубхоналари муаммоси газетамизнинг доимий мавзууларидан бўлиб келган. Бизни кузатиб боринг!

БИЛАСИЗМИ?

Ўқитувчилар тиббий кўриқдан ўтиш учун пул тўлайдими?

Мехнат кодексига мувоғик, иш берувчи мехнат шартномаси тузиши чогида дастлабки тарзда ва кейинчалик вакти-вакти билан умумтаълим мактаблари, мактабгача тарбия ва бошқа муассасаларнинг бевосита бошларига таъкид өткерилиб машғул бўлган педагог ва бошқа ходимларни тиббий кўриқдан ўтказишни ташкил килиши шарт, дейилади Адлия вазирлигининг «Хукукий ахборот» телеграм каналида.

Ходимлар тиббий кўриқлардан ўтишдан бўйин товлашга ҳақли эмас.

Тиббий кўриқдан ўтиш муносабати билан ходимдан пул ундирилмайди, шунингдек тиббий кўриқларни ўтказиш вактида ходимнинг иш жойи (лавозими) ва ўртача ойлик иш ҳақи сақланади.

Тошкент пропискаси чеклови

фуқаролар конституциявий ҳуқуқларига зидми?

Шу кунларда ижтимоий тармоқлар ҳамда ОАВД

Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида доимий пропискага қўйиш тартиби фаол мухокама қилиниб, кенг жамоатчилик фикр-мулоҳазаларига сабаб бўлмоқда.

Жумладан, Ўзбекистонда прописка бўйича ўрнатилган ушбу тартиб фуқароларнинг шахсий ва мулкий ҳуқуқларидан тўла-тўқис фойдаланишини чеклаши, урбанизация жараёнлари, ижтимоий ривожланиш, хусусан, малакали кадрларнинг хорижда ишлаш учун мамлакатни тарк этаётганларни ҳақида кўплаб фикрлар билдирилган.

Шу ўринда, «Юксалиш» умуммиллий ҳаракати ушбу масала юзасидан ўз тақлифлари ва ўрганишлар натижаларини тақдим этади.

Маълумки, 2018 йилда Ҳаракатлар стратегиясини «Фаол тадбиркорлика ва инновацион технологияларни кўплаб кувватлаштирилиши»да амалга оширишга оид Давлат дастурининг 56-бандида Фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқлари кафолатларини таъминлаш максадида доимий ва вактичча рўйхатга қўйиш (хисобга олиш) тартибини соддлаштириш белгиланган эди.

Мазкур банд ижроси юзасидан Вазирлар Мажхамасининг 2018 йил 22 оқтабрдаги карори билан фуқарони Тошкент шаҳрида ва Тошкент вилоятида турган жой бўйича хисобга олиш фуқарони доимий яшаш жойидан пропис-

кадан чиқармасдан беш кундан бир йил (аввал олти ой) муддатга амалга оширилиши ҳамда бу Тошкент шаҳрида ва Тошкент вилоятида турар жой сотиг олиш учун асос хисобланмаслиги белгилаб қўйилди. Шунингдек, мавсумий иш билан шугувланиш (қурилиш ва қишлоқ ҳўжасалиги ишлари) учун келган фуқароларга хисобга қўйишнинг соддлаштирилган тартиби ҳам белгиланди.

Карорга мувофик, Тошкент шаҳри ва вилоятида доимий пропискага эга бўлмаган жисмони хаслар Тошкент шаҳри ва вилоятида фақаттинг янги курилган кўчмас мол-мulkни хисоб-китобни банк хисобвараклари оркали

амалга оширгандагина сотиг олишлари ва ушбу кўчмас мол-мulkни давлат рўйхатидан ўтказилари мумкинлиги белгиланди.

Бунда Тошкент шаҳри ва вилоятида янги курилган кўчмас мол-мulk сотиг олган Тошкент шаҳри ва вилоятида доимий пропискага эга бўлмаган фуқаролар томонидан кўчмас мол-мulk сотиг олинганда – шартнома суммасининг 5 фоизи, аммо энг кам ойлик иш ҳақининг 10 бараваридан кам бўлмаган микдорида давлат бози ундирилиши белгиланди (Маълумот учун, Тошкент шаҳри ва вилоятида доимий пропискага эга фуқаролар учун ушбу хизмат энг кам ойлик иш ҳақининг бир

баробарини ташкил қиласди).

Шунингдек, ушбу ўзғаришлар билан вактинча ёки доимий пропискаси яшаб турган фуқароларни ишга кабул килганлик, вояга етмаган шахснинг белгиланган муддатда паспорт олмаганлиги учун маъмурий жавобгарлик бекор килинди. Доимий ёки вактинчалик пропискаси бўлган шахсни ишга кабул килинши ради этиш мумкинлигини назарда тутувчи норма чиқариб ташланди.

Шунга қарамай, Давлат дастурда Тошкент шаҳри ва вилоятида доимий пропискага эга бўлмаган фуқаролар учун асосиз спекуляциянинг олдини олиш чораларни кўрган холда иккимачи бозордан кўчмас мулк сотиг олишга бўлган чекловларни бекор килиш тартиби назарда тутилган бўлсада, ушбу масала тўлақонли амалга оширилмаган. Бу эса фуқаролар томонидан эътиозларини янада кўпайишига бўлмоқда.

Ўз навбатида, «Юксалиш» умуммиллий ҳаракати фуқароларнинг айни шу масала – Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида доимий прописка бўйича амалдаги тартиб юзасидан фикрларини ўрганди. Хусусан, телеграм тармоидаги Жамоатчилик фикри сахифасида жорий йилнинг 3-11 июнь кунлари давомида жамоатчилик фикри сўрови ўтказилди. Унда 17 минг 700 нафардан зиёд фуқаро иштирок этиб, респон-

ҲАФТА ИҚТИБОСИ

Прописка «лазейка» бўлиб қолди

ИИВ Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошкармаси бошлиғи Бадридин Шорихиев:

«Сода тилда тущунтираған бўлсан, вилоятлардан тўртта ёки учта фуқаро ўзаро келишиб, Тошкент шаҳрида бир хонали квартира олиб, шу тўрт киши ўша квартирага прописканадан ўтишимоқчи. Ўтишид ётади.

Кўп баҳсли ҳолатлар айнан прописканадан ўтиши жараёнда юзага келмоқда. Тошкент шаҳрига пропискага ўтиши, кўпол қўлиб айтганда, «лазейка» бўлиб қолди. Лекин, шунеңа қарамасдан, кўччилик фуқаролар судга мурожасат қилишништи. Суд қарор чиқаргандан кейин бизнинг ходимлар фуқароларни прописка қилияти. Ҳозир суд ёрдамида кўп мулкамлор ҳал бўляпти, суд орқали пропискага ўтишништи. Бу масалани юқори ташкилотларга маълумот тариқасида киритдик, бу борада бизга аниқ ўйналини бершиларини илтимос қиласди.

Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигига

Ички ишлар вазирилиги мутасаддилари иштироқида бўлиб ўтган очик мулокотдан.

Ҳайдовчилар фойдасига 1:0

Кундузи чироқ ёқиб юриш энди мажбурий эмас

Аҳоли фикри ва мунособати ниҳоят инобатга олиниди. Маълумки, Ўзбекистон Республикаси «Ўйл ҳаракати хавфисизларни таъминлаштизимини такомиллаштириш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги карори сабаб кўплуб эътирозлар юзага келган эди. «Оила даврасида» газетасида ҳам бу мавзуда бир нечта мақола зълон қилинди.

Эндилиқда 2021 йил 1 январга қадар куннинг ёрғ вақтида якини ёртитувчи чироқлар ёқиб кундузги сигнал чироқларини ёқиб ҳаракатланиш шартлиги бўйича талаб автоматик ёниб турувчи кундузги сигнал чироқлари билан жиҳозланмаган автомототранспорт воситаларига нисбатан татбиқ этилмайди.

Стандарт – ишлаб чиқарувчиларга
Автомобиль ишлаб чиқарувчилар учун талаблар катъийлаштирилди. ■ 2020 йил 1 январдан мамлакатимизда ишлаб чиқариладиган барча автомотобиллар ички бозорга ишлаб чиқарувчи томонидан автомототранспорт воситаларига ёниб турувчи кундузги сигнал чироқлари билан жиҳозланган ҳолда чиқарилади.
■ Импорт килинадиган автомототранспорт воситаларида кундузги сигнал чироқларининг мавжудлигини сертификациядан ўтказиш мажбурийидir.

«Штраф» камайтирилди

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексга ҳайдовчиларнинг кунинг ёруғ вақтида транспорт воситаларининг якинин ёртитувчи чироқларини ёқиб ҳаракатланмагани учун жавобгарликни енгиллаштиришини назарда тутувчи ўзғартиришлар киритиш бўйича таклифлар ишлаб чиқалиди.

Чироқ қачон ёқиб юрилади?

Автомобиллар қўйидаги холатларда чироғини ёқиб юришга мажбур:

- транспорт воситалари ташиётган автобус ва йўналиши транспорт воситаларида;
- йўловчиларни ташиётган автобус ва йўналиши транспорт воситаларида;
- болалар гурухини ташкилий ташишда;
- хавфли, кагта ўлчамли ва оғир вазни юкларни ташишда;
- механик транспорт воситаларини шатакка олишида (шатакка олиши кетаётган транспорт воситасида);
- мотоцикл ва мопедларда.

Қўшнининг қадами узилса...

Бувимнинг узун киш тунларю, илик шабада эсиб турган ёз кечаларида айтиб берган хотираларини эсласам бир нафасга бўлса ҳам яна ўша кунларга қайтгандек бўламан. Ҳаёлан ўша во-кеаларни хозирги ўзим билган, кўрган ҳолатлар билан солишираман. Баъзан бувимнинг хотиралари менга эртакдек туюлади. Ҳайратини оширади. Наҳотки, чиндан ҳам шундай бўлган бўлса, дейман ўзимча. Лекин булар айни ҳакикат эканини, бувим ҳаётда ҳак-рост рўй берган ишларни айтгаётганини яхши биламан.

Бувимнинг отаси урушдан қайтганидан сўнг мактабда директорлик килган экан. Шунинг учунни урушдан кейинги ўйқулини бу оиласи изолади.

«Бизнинг бир соғин сигиримиз бўларди, — деб эслайди бувим. — Сигир сутини учна хушламаганимиз учун она-миз уни кўпинча увитиб, катик килар, қўни-қўшниларга илинлар, ундан ортаганини кувида пишиб, сарнини оларди. Бизга ёнма-ён қўшни бўлган оила эса этишмовчиликдан анча кийналарди. Қўшнининг болалари кўп ва аксари ўғил эди. Шўрлик онланини катталари овқатнинг хаммасини болаларга илиниб, ўзлари очликдан кийналишганинг сезилиб турарди.

Бир куни онам отамга: «Шу сигирни бозорда сотиб юборя колайлик, болалар сутнӣ деярли ичишмаяти. Унга қараш — ортичка ташвиш. Уни тўйидирини ҳам осон эмас», дебди. Шунда отам ҳалиги қўшнимизнинг ҳар куни сут олишга чикишини ўйлаб, «Шундай пайтда ўзимизга кераги йўқ деб, сигирдан воз кечолмаймиз. Бизнинг болаларимиз имаса, ана, қўшнининг кунига ярағти. Агар сигирни сотиб юборсан, уларнинг эхтиёжини била туриб, атайин килгандек бўлмаймиз», — деб рози бўлмаган экан.

Худлас, оғирчилик пайтларда бизнинг сиғиримиз қўшни болаларнинг жонига оро кирган экан. Шундай тантиси феъли учун отамни хамма хурмат киларди. Мен бундан ифтихорланиб юрадим.

Ҳозир бундай одамлар ҳам анқонинг ургуи бўлиб кетди», — дейди бувим андух билан.

Рост, ҳозир қўшнининг уйига ўтирилка тушган, уч-тўрт сўм пул иленинида пичоклаб кетгандек ҳакидаги ҳабарларни эшилсан, бувимнинг ўша хотиралари эсимга тушаверади. Буниси ҳам холва, кўздай ҳамсоя номусига тажовуз килишгача бориб етган кимсаларга нима дейсиз? Қўшнининг ҳаки, қўшниларни хурмати шунчак бўлдими?

«Агар уйда бирон тансикроқ овкат пиширилса, — деб эслайди бувим, — унинг хиди қўшниларга озор бермасин, деган гапни отам кўп утириарди. Имкони бўлса, уларга ҳам бир косада олиб чиқинглар, деб каттик тайнинларди. «Бу йўқчилик биз учун синов, улар совиб боряят. Қўшнимиз кўчада бизни кўрмай ўтиб кетса, қайтана ичдан хурсанд бўлмаз. Шуларни ўйлаб туриб, одамларни дард бирлаштириди, деган гап бежиз эмас экан-да, деб кўяман...»

Мана, ҳозир ҳамманинг етани олди-

да. Лекин бирор бирорга қўшниларни хурмати юзидан таом илиниш олдингидай эмас. Ҳатто ҳозир қўшнилар бир-бирининг уйидан ҳам қадамини узган. Илгари қўшнилар кунда-кунора йигилиб, дайдорлашиб турарди. Биро бириникига бемалол, бехижолат кириб, овқатга манзират қилинганда бирга таомланиб кетаверади. Ҳозир қўшниларнига бирон тўй ё бошқа муносабат билан кирилмаса, деярли кириш йўқ. Факатина кўз-кўзга тушганда саломалик. У ҳам номига. Бир-бировни кўрганда курсанд бўлиш йўқ. Ўргада меҳр сошиб юртни. Қўшнимиз кўчада бизни кўрмай ўтиб кетса, қайтана ичдан хурсанд бўлмаз. Шуларни ўйлаб туриб, одамларни дард бирлаштириди, деган гап бежиз эмас экан-да, деб кўяман...»

Дарди йўқ — кесак, деган гап ҳам балки шу бобда айтилганнидир-а? Нима дейсиз? Қўшнимиз билан качон охирги марта дилдан сухбатлашиб? Эҳтимол унга бизнинг озигина ёрдамишимиз, жилла курса, сал эътиборимиз, меҳримиз зарур бўлаётгандир? Ҳар холда уйимизнинг девори қадам босиш тақиқланган худуд эмас-ку.

..Шуларни ўйласам, бувим айтган одамлар афсонавий қаҳрамонлардай тутилиб кетади.

Зиннуре МУХАММАДАЛИЕВА

Узок кариндошимизнига мемонга бордик. Бизни тўрт киши ўтирган хонага олиб кириди. У ерда ўрта ўшлардаги киши одоб билан гапирав, колпларни мафтун тинглашар, ахён-аҳёнда савол ташлаб қўшишади. Кўп ўтмай, у киши соатига каради-да, бир жойга борини лозимлигини айтиб, ўрнидан турди. Ҳаракатини кузатар эканман, унинг оқсанини сездим, босган қадамидан товуш чиқарди. Демак, бир обиги ясама...

У кетгандан сўнг ўзаро сухбатимиз ковшумдади, бирор ўтириб, таркалдик.

Шукрони айтаман сенга Ҳудойим, Сенинг омонатинг —

оёкларим буд.

...Хоразмлик ажойи ўрготгим бор эди. Оғахий, Мунис, Шерозий газалларининг кўпини ёд олган. Муҳаммад Юсуфни яхши кўріб, тўпламларини кўтариб юради. Бир кече нахомизга шошиб келиб, нимагадир кокилиб кетди. (Ўша пайтлар ётказгана турардик.) Менда ҳаяжон зўрлик килди-да: «Кўзингизга карасангиз бўлмайдими?» деб юбордин. Саволим жавобиз солди, унинг кўзлари кўрмас эди.

Шукрони айтаман, ўзинга Аллоҳ, Сенинг омонатинг —

соглем кўзларим.

...Ёз кунлари эди, оғайнимнинг машинасида каергадир кетаётган эдик. Йўлда курсодшимизни кўриб колдик. Шу якинда турадиган бошқа курсодшимизни кўришга баҳона топилди. Ўтига бордик. Отаси чиқди, сўрашдик, эътибор килмаган эканман, бирордан сўнг оғайнимни сўрадим. Отахон юзларимга караб котиб колди, яна қайтардим. Отахондан садо чикмади. Шунда йўлда кўшилган дўстим имомшора билан тушунтириди. Миям бир нарса чарслилаб уртилганда бўлди.

Шукрони айтаман, Аллоҳ ўзинга, Омонатинг сенинг —

иқки қулогим...

Бизнинг оёкларимиз бут, хоҳлаган ишишимизни қиласиз, хоҳлаган жойимизга борамиз, кўнглисимиз тусаган тўй-хашамларни колдирмаймиз. Нафсимиз буюрганига юрамиз. Аммо акимизни жойига кўйиб, кунларимизга осоишиб берган Яратувчига шукрони айтмаймиз. Нега?

Дунёнинг мўъжизаларини кўриши учун берилган кўзларимиз соппа-соғ. Ҳар сахар турди, тонг отишни кузатаман, гуллар, чиройли нарсаларга кагранда кўзим, дилим кувонади. Бизга бу имкониятларни Аллоҳ берди, истаса маҳрум килади. Қулогим кушларнинг сайрасини, момакалдиронинг гумбурлашини, сувнинг шовкинини, хатто итнинг хурганини, пащанинг гингиллаганини да эшилатди. Аллоҳга шукрлар айтаман...

Шукрони айтаман Сенга Ҳудойим, Омонатинг ўзим,

жиссимиз ва жоним.

Акмал ИКРОМ

Она кимни қўпроқ яхши қўради?

Фикр билдирадиган Муроджон бу сафар жим колди. Ўзининг хәёлига ҳам бутун шу фикр келган эди: «Онам кенжамизни қўпроқ яхши қўрадилар!»

Ўртанча келин ҳам ўз навбатида Юнусбекча дардини тўка бошлади.

— Хмм, тавба! Ойижонга ҳам хайрноманд-да! Шу кенжак ўғилларни хўп яхши қўрадилар-да! Худо билсин, шу кунгача нафакаларини шу эркатойга бергандирлар!

— Ҳа, энди, қичик фарзанд она учун азиз-да! Нима бўлганда ҳам, меҳрлари қўпроқ тушган... — деди Юнусбек маҳзун оханди.

Әртаси куни Соҳиба ая ўзи бориши керак бўлган катта йигинга ҳам кенжатои Турсунжони юборди. Бу ишдан сўнг катта келин — Барно эрини этволай бошлади.

— Ойижон бунча кенжатоиларини эркаламаса! Нима, сизлар фарзанди эмасмисизлар?! Кечака нафакаларини шу кайнинг бердилар. Бугун ҳам зиёфатга уни юбордилар! Бизга эса ўчак вако тегмади, тоақал бирровга ўтиб кўйинглар.

— Ҳа, ҳолатдан сўнг катта ўғил — Муроджон онасига пешвоз чикиб, ундан бу

холатларнинг сабабини сўрай бошлади.

— Ҳа она, кенжамизни олиб каерларда юргандингиз? Бизга ҳам бир оғиз айтсангиз олиб бориб келардик...

— Ҳа, рост, она! Биз ҳам сизнинг ўғилларнингизни ахир! Факат шу турсунжонни эркалайверман... — болаларча хафа бўлиб деди Юнусбек.

Бу гаплардан сўнг Соҳиба ая енгил жилмайди. Турсунжон ҳам акаларининг ёнига келиб, уларни кучоклаб олди. Кейин кенжак келин иккя халта тўла кийимбос олиб чиқди. Турсунжон уни аёлининг кўлидан олар олар, Бирма-бир кийимларни акаларига бера бошлади.

— Бу сизларга укангиздан совға, болаларим! Бечора унга килган хизматларнингизни миннатдорлик сифатиди шударни олишига карашиб юборишими илтимос килди. Нафакамни ҳам унга шу маскалда бергандим. Онажон, бирор сизмаяти, деганига бергандик. Кечака ҳам зиёфатга айлан уни юбордим. Чунки ўша зиёфатга машҳур сомсаҳаз ҳам келганди.

Хозир сомса ҳам келиб колади. Укангиз бер акаларини меҳмон кильмокчи бўлди!

— деди ая жилмайиб. — Болаларим, шуни унутманларки, она учун ҳамма фарзанди бир хил. Мен ҳамманини барабар яхши кўраман!..

Бирордан сўнг уйга бир тогора сомса келди. Катта ўғиллар ниҳоятда хурсанд бўлиши. Аслида, улар совға ёки сомса учун кунонишмаган эди. Кенжак укала-рининг меҳр-муҳаббати улар учун энг яхши совға бўлганди...

Шерзод ҲАЙДАРБЕКОВ

Синган пиёла ортидаги меҳр

Икки болакай ошхонадаги стол устида турган пиёлаларни ерга кўйиб айлантиримокчи бўлиб, синдириб кўйиши. Ойиси кўриб индамади. Негадир улар эртаси куни хам шу ишни таоролашди. Фарзандларининг килган ишидан ҳайрон она буни турмуш ўргонга билдирамсликка ҳаракат килилар, шу боис хам индамади. Чунки анча каттиқўл ва жаҳлдор ота болаларни жазолашди кўркарди. Пиёлалар сони эса кундан-кунга камайиб бораради.

Бир куни пиёлаларни ўйнаб ўтирган болаларни кузатиб турган дадаси:

— Хўш пахлавонлар ким пиёлаларни синдириб ташлаяпти, кани менга айтингичи, — деб колди тўсатдан. Болалар дадасидан кўркани учун айбни бир-бирларига ағдариши.

Буни эшитган дадасининг жаҳли чикиб:

— Болаларим ёлғон гапирманглар! Зеро, касални яширсанг иситсанги ошкор бўлади. Майли қанча синдиранглар хам факат ростини айтинглар, ёлғончилик кильманглар! Менга агар қанча рост гапирсангиз тергамайман, уришмайман, аксинча тўғрисуслигининг учун пешонангиздан ўшиб кўйман, — деди.

Бу гап негадир болаларни жуда хурсанд килиб юборди. Бўлмаса-чи, дадаси уларни жуда кам эркалатади, отанинг олкишини олини катта гап бу кичкентойлар учун. Шу боис болалар хаёлу шуурини факат битта гап — қанча кўп синдирасек ва айбимизни

тан олсан дадамизни хурсанд киласиз ва пешонамиздан ўшиб кўяди, деган илинж куршаб олган эди. Эртаси куни болалар келишиб олиб барча пиёлаларни ўшиб дадаси келгунча ҳаммасини синдириши. Буни кўриб ойиси «Бу нима килгандаринг..» дейа ҳайрон колди. Болалар эса кулиб, «Дадам келдиларми, тезроҳ чакиринг. Биласизми ойи, кечадам кичга синдирангларинг хам факат тўғрисини айтсангиз, пешонангиздан ўпаман деди. Энди ҳаммасини синдирик...»

Болаларнинг гапидан онанинг кўзига ёш келди, кич нарса дей олмади. Сал ўтмай уйга дадаси кириб келди, не кўз билан кўрсинки ҳамма пиёлалар синиб оёқ остида терилиб туриби. Болалар дадасини кўрдию хозир ким килганини сўрайди, деб «Мен килдим! Мен килдим!..» дейа тортиша кетди. Буни кўрган ота-она бир оғиз ҳам сўз айта олмай, жим колишиди...

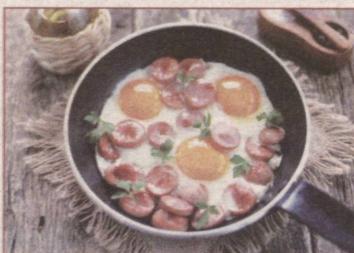
Гулхаё ҲУСАНОВА

ПАЗАНДАЛИК

Хушхўр нонушта

Зарур масалликлар:

250 грамм сосиска, 10 дона тухум, 2 ош кошик ун, 1 чой кошик кабартма (разрыв-литтель), 2 ошкошик кунгабокар ёғи, туз.

Тайёрланиши:

Тухумлар идишга чакилади, ичига ун, кабартма, ёғ ва тайбга кўра туз солинади. Бу ҳамма масса блендерда яхшилаб аралаштирилади.

Духовка патнисини ёғлаб, ичига аралашма солиниади. Унинг устига паррак килиб тўғралган сосиска керакли мисқорда солинади. Бу патнисни олдиндан киздирилган духовка ичига кўйилади. Ўртача оловда 10-15 дақика пиширилади.

Пишган кўймок бўлакларга бўлинган холда, хоҳишингизга караб, безатилиб, дастурхонга тортилади.

Бу эрталабки нонушта дастурхонига тортиш учун куляй ва осон пишириладиган таомидир.

«Оила даврасида» газетаси таҳтирияти

Бош муҳаррир
Хусниндин БЕРДИЕВ

МУАССИСЛАР:
Фуқароларнинг ўзини ўзи бошкариши органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйинча Республика кенгаси;
Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси Кенгаси;
Ўзбекистон Хотин-кизлар кўмитаси;
Ўзбекистон ёшлар иттифоқи марказий кенгаси;
«Ўзбектелеком» акциядорлик компанияси;
«Ўзбекистон почтаси» акциядорлик ҳаммияти;
«Матбуот таркатувчи» акциядорлик компанияси;
Акциядорлик тијорат «Алоказаван»;
«Оила» имлӣ-амалий тадқикот маркази.

Газетада интернет материаларидан хам фойдаланилган.
Газета 2012 йил 20 апрелда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигига 0814-рекам билан рўйхатта олинган.
«Шарқ» напириёт-магбаа акциядорлик компанияси боисмахонасида чоп этилди.
Боисмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41.

ЖАВОҲИР

Абдулла ОРИПОВ,
Ўзбекистон ҳалқ шоири

Биз ҳам юксакларга тиккандик кўзни,
Бизда ҳам бор эди матонат, бардоши.
Арслон чорлаганди қошига бизни,
Лекин қумурсқалар бўлди сафардоши.

Жами тирикликка таниши шу хатар,
Қумурсқа яралган ёппа таларга.
Дўстим, алам қилар, арслон бехабар,
Ем бўлиб кетсанк шу қумурсқаларга.

ҲИҚМАТЛАР

Ҳар қанча ажойиб ва буюк бўлмагин, ҳамма одамлар сени бирдек яхши кўриши амри маҳолдир.

Нажиб Махфуз

* * *

Одамлар бурчларини унутшига, ҳуқуқларини элашига мойил бўладилар.

Индира Ганди

* * *

Инсон ихтиро қилган вайронкор қуроллар орасида сўз энг хатарли ва кучли қуроллигича қолмоқда.

Пауло Коэло

* * *

Ақлли киши жоҳицига худди табиб беморга хитоб қилгандек хитоб қилиши керак.

Сукрот

ИНТЕЛЛЕКТ

Илк дорилфунун

Бугун юртимизда юзга якин олий ўкув юртлари фаолият кўрсатилиши. Улар орасида таълим соҳаси, ўйналиши ва бошка турли жиҳатлари билан бир-биридан фарқланиб турувчилари мавжуд. Шунингдек, уларнинг «ёши» хам бир-биридан анча фарқ килади.

Савол:

Ўзбекистондаги энг «кекса» дорилфунун қайси? У қачон ва қайси шахарда ташкил қилинган?

Жавоблар келгуси ҳафтанинг сесанба куни соат 15:00 гача кабул килинади.

Электрон манзил: info@od-press.uz
Телефон: 0 (371) 234-91-82
Telegram: (+99897) 444-80-84

23-сондаги саволнинг жавоби куйидагича:

Ўзбекистоннинг күёшли ўлка деб юритилиши сабаби юртимизда йилнинг күёшли кунлари сони минтақадаги бошка худудларга нисбатан кўйлиги учун шундай номланган.

Саволга Тўлкин Тўхтамишев, Дилбар Туропова ва Акмал Турдиев тўғти жавоб йўллади.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Танзила Норбоева, Қархмон Куранбов, Шавкат Жавлонов, Қурдатилла Рафиков, Коммуна Ирисбекова, Диором Тошмуҳамедова, Ином Мажидов, Элмира Боситхонова, Мизроб Бўронов, Муродулло Холмуҳамедов, Мухаммаджон Қуров

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, 100000. Амир Темур 1-тор кўчаси, 2-йчада.

Тел/факс: 234-835. E-mail: info@od-press.uz

Навбатчи — Ф. Бобоевон

Сахифалоччи — X. Файзулаев

Буюктара: г-637 ISSN 2181-6190 Обна индекси — 193

Азали: 2959 нусха. Нархи: келинв асосинида.

Корғ бичими А-3, ҳажоми 2 босма табоб.

Офсет усулда босилган.

Чон этишга топнишади: 19:00

1234 6